

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 143g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a
articolelor 1152 alin. (1), 1156 alin. (1), 1159 alin. (1), 1160 și 1167 alin. (2)
din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018

(răspunderea solidară a debitorului și a fidejursorului [2])

CHIȘINĂU
5 martie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea dlui Cristian Rotaru, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 19 iunie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 martie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 1152 alin. (1), 1156 alin. (1), 1159 alin. (1), 1160 și 1167 alin. (2) din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018, ridicată de dna Ina Barcari, administrator provizoriu al SA „Garanție”, și de dl Viorel Palanciuc, în interesele SA „Garanție”, în dosarul nr. 2a-1717/20/2024, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dnele judecătore Ana Panov, Diana Corlăteanu și Lucia Bagrin, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 18 decembrie 2014, SA „Moldindconbank” a încheiat cu SRL „Vitaprim Flora” un contract de creditare. În baza acestuia, *Moldindconbank* a acordat *Vitaprim Flora* un credit de 10 milioane euro cu scadența până la 31 decembrie 2017.

4. Ulterior, în scopul garantării executării corespunzătoare a obligațiilor de restituire a creditului de către *Vitaprim Flora*, *Moldindconbank* a încheiat contracte de fidejusiune cu fidejuserii SA „V.V.P. – Valea Sâncului”, S.A. „Garanție”, dl Eldar Casumov și dl Anatolie Stati.

5. La 6 iulie 2018, *Moldindconbank* a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva debitorului *Vitaprim Flora* și a fidejuserilor SA „V.V.P. – Valea Sâncului”, SA „Garanție”, dl Eldar Casumov și dl Anatolie Stati privind încasarea datoriei.

6. *Moldindconbank* a menționat că pârâții nu și-au onorat obligațiile contractuale cu privire la restituirea datoriei în sumă de 5 283 077,67 EUR.

Ulterior, *Moldindconbank* a formulat o cerere prin care a majorat suma datoriei pretinse până la 7 605 261,52 EUR.

7. Printr-o hotărâre din 13 decembrie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a admis acțiunea și a dispus încasarea datoriei în mod solidar din contul debitorului și al fidejuserilor.

8. La 10 ianuarie 2020, *Garanție* a formulat un apel împotriva hotărârii primei instanțe.

9. La 10 decembrie 2024, dna Ina Barcari, administrator provizoriu al *Garanție*, și dl Viorel Palanciuc au ridicat, în interesele *Garanție*, excepția de neconstituționalitate a articolelor 1152 alin. (1), 1156 alin. (1), 1159 alin. (1), 1160 și 1167 alin. (2) din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018.

10. Printr-o încheiere din 11 iunie 2025, Curtea de Apel Centru a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- „(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Averele dobândite licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.
- (4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.
- (5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.
- (6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- „(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 127

Proprietatea

- „(1) Statul ocrotește proprietatea.
- (2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.
- [...]”

12. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018, sunt următoarele:

Articolul 1152

Limitele fidejusiunii

„(1) Fidejusiunea nu poate exceda datoria debitorului și nu poate fi făcută în condiții mai oneroase.

(2) Fidejusiunea care excedă datoria debitorului sau care este făcută în condiții mai oneroase este valabilă în limitele obligației principale.

(3) Fidejusiunea poate fi contractată pentru o parte a obligației și în condiții mai puțin oneroase.

(4) Obligația fidejursorului nu se majorează, după preluarea fidejusiunii, prin actele juridice făcute de debitorul principal.”

Articolul 1156

Răspunderea fidejursorului

„(1) În cazul neexecutării obligației principale, fidejursorul și debitorul sunt obligați solidar în fața creditorului dacă în contract nu este prevăzut altfel.

(2) Părțile pot conveni ca fidejursorul să fie obligat să plătească datoria numai după urmărirea debitorului. În acest caz, fidejursorul trebuie să indice bunurile debitorului și să avanseze cheltuielile pentru urmărirea acestor bunuri.”

Articolul 1159

Solidaritatea fidejursorilor

„(1) În cazul în care mai multe persoane au prestat o fidejusiune aceleiași creditor pentru aceeași obligație, fiecare din ele este obligată pentru întreaga datorie dacă părțile nu au convenit asupra beneficiului de diviziune.

(2) În cazul în care părțile au convenit asupra diviziunii, fidejursorii pot cere ca creditorul să-și divizeze acțiunea și să o reducă la partea pe care o datorează fiecare dintre ei.”

Articolul 1160

Informarea despre întârzierea executării obligațiilor

„Dacă debitorul principal este în întârziere cu executarea obligațiilor sale, creditorul trebuie să-l informeze despre aceasta pe fidejursor.”

Articolul 1167

Stingerea sau modificarea obligației garantate

„(1) Fidejusiunea încetează o dată cu stingerea obligației garantate.

(2) Fidejusiunea încetează în cazul modificării, fără acordul fidejursorului, a obligației garantate când această modificare atrage mărirea răspunderii sau alte consecințe nefavorabile pentru fidejursor.

(3) Fidejusiunea încetează în cazul remiterii datoriei garantate către o altă persoană dacă fidejursorul nu a acceptat să garanteze executarea obligației de către noul debitor.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

13. Autorii excepției menționează că prevederile contestate nu corespund exigențelor calității legii, au o redactare imprecisă, iar acest fapt ar conduce la aplicarea diferită și arbitrară a acestora de către instanțele de judecată. Autorii observă că articolul 1152 alin. (1) din Codul civil stabilește că fidejusiunea nu poate exceda „datoria debitorului” și nu poate fi făcută în condiții mai oneroase, în timp ce articolul 1156 alin. (1) instituie obligația solidară a debitorului și a fidejursorului în cazul în care „obligația principală” nu se execută. Astfel, textele „datoria debitorului” și „obligația principală” vin în contradicție, având o semnificație diferită, care creează confuzie și incertitudine legală. În absența unei distincții clare și a unei aplicări consecvente, atât debitorii, cât și fidejursorii se pot confrunta cu incertitudini și cu riscuri legale semnificative.

14. Mai mult, autorii notează că articolul 1156 alin. (1) din Codul civil stabilește că în cazul neexecutării obligației principale fidejursorul și debitorul sunt obligați solidar în fața creditorului, dacă în contract nu se prevede altfel. Prin urmare, fidejursorul poate fi acționat în justiție fără ca creditorul să fie obligat să demonstreze încercările de executare silită asupra debitorului. De asemenea, creditorul este lipsit de obligația de a face demersuri preliminare pentru recuperarea datoriilor de la debitor înainte de a acționa împotriva fidejursorilor. Astfel, obligarea fidejursorului să răspundă solidar cu debitorul, fără a fi prezentate dovezi referitoare la epuizarea tuturor căilor de executare silită asupra debitorului, reprezintă o măsură disproporționată care afectează drepturile și libertățile fidejursorului într-un mod excesiv și nejustificat.

15. Totodată, autorii susțin că articolul 1160 din Codul civil nu prevede termenul în care creditorul este obligat să informeze fidejursorul despre întârzierea debitorului principal, ceea ce creează incertitudine și poate afecta dreptul fidejursorului la apărare. La fel, norma contestată nu reglementează modalitatea de informare a fidejursorului despre întârzierea debitorului și nici nu instituie vreo sancțiune pentru omisiunea obligației de informare din partea creditorului.

16. Referitor la textul „alte consecințe nefavorabile pentru fidejursor” din articolul 1167 alin. (2) din Codul civil, autorii excepției afirmă că acesta îi conferă instanței de judecată o marjă discreționară largă la aprecierea pretinselor circumstanțe nefavorabile pentru fidejursor, fiind încălcat principiul egalității în fața legii.

17. Potrivit autorilor sesizării, articolele contestate sunt contrare articolelor 20, 23, 26, 46, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

20. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

21. Obiecte ale excepției de neconstituționalitate sunt articolele 1152 alin. (1), 1156 alin. (1), 1159 alin. (1), 1160 și 1167 alin. (2) din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și în privința actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 107 din 29 august 2023, § 14; DCC nr. 50 din 4 iunie 2024, § 21). Prin urmare, Curtea consideră că prevederile contestate ale Codului civil, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018, pot fi avute în vedere de instanța de judecată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate (a se vedea §§ 3-9 *supra*).

22. Curtea observă că prevederile contestate au făcut anterior obiectul unei excepții de neconstituționalitate, fiind pronunțată Decizia nr. 142 din 7 noiembrie 2024. Totuși, în acea decizie, Curtea a reținut că pretinsa problemă de constituționalitate pe care a ridicat-o autorul excepției nu îl viza în mod direct, fapt care a condus la declararea inadmisibilității sesizării (a se vedea DCC nr. 142 din 7 noiembrie 2024, § 21). Astfel, Curtea constată că dispozițiile atacate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Autorii excepției susțin că normele contestate contravin articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

24. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 54 din 13 aprilie 2021, § 26; DCC nr. 15 din 16 februarie 2023, § 19).

25. Referitor la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, Curtea reține că autorii excepției nu au motivat în ce măsură prevederile contestate afectează normele constituționale menționate. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, în lipsa unei argumentări proprii nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 114 din 26 septembrie 2023, § 16).

26. Referitor la incidența dreptului de proprietate garantat de articolele 46 și 127 din Constituție, Curtea reține că prin reglementarea instituției

fidejusiunii legislatorul a îndeplinit obligația pozitivă a statului de a asigura circuitul civil cu instrumente juridice adecvate de realizare și protecție a dreptului de proprietate privată la încheierea actelor juridice. În cazul în care o persoană privată aduce atingere dreptului la respectarea bunurilor, reglementările juridice trebuie să asigure o protecție suficientă dar și căi de atac efective, pentru ca victima unei ingerințe să-și poată revendica drepturile încălcate, precum și să obțină despăgubiri pentru orice prejudiciu suferit (a se vedea *Blumberga v. Letonia*, 14 octombrie 2008, § 67; *Kotov v. Rusia* [MC], 3 aprilie 2012, § 113).

27. Analiza materialelor prezentei cauze permite Curții să rețină că, în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, reclamantul pretinde încasarea unei datorii de la debitorul obligației principale și, în mod solidar, de la fidejuserii care au garantat executarea corespunzătoare a obligației principale.

28. Autorii excepției au afirmat că obligarea fidejuserului de a răspunde în mod solidar cu debitorul, fără a fi prezentate dovezi referitoare la epuizarea tuturor căilor de executare silită asupra debitorului, reprezintă o măsură disproporționată care afectează drepturile și libertățile fidejuserului într-un mod excesiv și nejustificat. În acest sens, Curtea notează că, contrar afirmațiilor autorilor, legislatorul a instituit obligația creditorului de a-l informa pe fidejuser despre faptul că debitorul întârzie să-și execute obligațiile (articolul 1160 din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018). Totodată, legislatorul a prevăzut că fidejuserul este în drept să opună creditorului toate excepțiile pe care le-ar putea opune debitorul (articolul 1157 alin. (1) din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018). În aceste condiții, Curtea nu poate reține obiecțiile autorilor cu privire la imprevizibilitatea mecanismului de încasare a datoriei de la fidejuser și nici criticile privind îngrădirea nejustificată a unor drepturi fundamentale ale fidejuserului.

29. Mai mult, Curtea subliniază că, după cum rezultă din sesizare, fidejusiunea a luat naștere prin acordul părților (a se vedea *supra* § 4). În acest caz părțile contractului de fidejusiune dispun, în virtutea principiului libertății contractuale, de o marjă discreționară largă la reglementarea raporturilor dintre creditor și fidejuser, inclusiv: (i) să garanteze pentru o parte a obligației (articolul 1152 alin. (3)); (ii) să renunțe de la obligația solidară (articolul 1156 alin. (1)) și să prevadă răspunderea pe cote părți (articolul 1159) ; (iii) să plătească datoria numai după urmărirea debitorului principal (articolul 1156 alin. (2)). Prin urmare, legislatorul a pus la dispoziția părților contractului de fidejusiune modalități alternative de urmărire a obligației principale, și odată ce fidejuserul le-a acceptat benevol, fie pe cele prevăzute de lege, fie pe cele stabilite prin contract, ele dobândesc forță obligatorie pentru semnatarii contractului și, astfel, Curtea nu mai poate califica aceste prevederi ca ingerințe nejustificate în dreptul de proprietate al fidejuserului, încheierea contractului fiind un pas consensual și asumat.

30. Autorii excepției au mai susținut că articolul 1160 din Codul civil nu prevede termenul în care creditorul este obligat să-l informeze pe fidejuser despre întârzierea debitorului principal, fapt care creează incertitudine

procesuală și poate afecta dreptul fidejutorului la apărare. De asemenea, norma contestată nu reglementează modalitatea de informare a fidejutorului despre întârzierea debitorului și nici nu instituie vreo sancțiune pentru omisiunea obligației de informare din partea creditorului. Curtea menționează că legislatorul a pus la dispoziția fidejutorului norme care îi permit să obțină de la creditor, în timp util, toate informațiile necesare privind „conținutul și modalitățile obligației principale și privind stadiul de executare a acesteia” (articolul 1155), precum și îl obligă pe creditor să informeze fidejutorul despre întârzierea executării obligației de către debitorul principal (articolul 1160). Mai mult, legislatorul a prevăzut că debitorul, în acest caz fidejutorul, se consideră în întârziere doar dacă nu execută obligația ca urmare a somației primite după scadență din partea creditorului (articolul 617 din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018).

31. Referitor la textul „alte consecințe nefavorabile pentru fidejutor” din articolul 1167 alin. (2) din Codul civil, autorii excepției au menționat că acesta îi conferă instanței de judecată o marjă discreționară largă la aprecierea pretinselor circumstanțe nefavorabile pentru fidejutor, fiind încălcat principiul egalității în fața legii. Pe această cale, Curtea reiterează că rolul decizional acordat instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor care persistă cu ocazia interpretării normelor de drept (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 22). Anume instanței îi aparține competența de stabili care „alte consecințe nefavorabile pentru fidejutor” ar putea să survină în rezultatul modificării obligației garantate fără știrea fidejutorului, consecințe care ar putea justifica încetarea contractului de fidejusiune și, concomitent, absolvirea fidejutorului de răspundere juridică.

32. Cu referire la pretinsa contradicție dintre textele „datoria debitorului” și „obligația principală” din prevederile articolelor 1152 alin. (1) și 1156 alin. (1) din Codul civil, Curtea observă că prin formularea unor asemenea critici autorii excepției reclamă, în esență, o analiză a unor prevederi referitoare la fidejusiune din Codul civil până la republicarea din 1 martie 2019. Din această perspectivă, Curtea reiterează că examinarea constituționalității unei prevederi legale are în vedere compatibilitatea acesteia cu dispozițiile constituționale pretins a fi încălcate, nu compararea acesteia cu prevederile cuprinse în același act normativ sau în acte normative diferite și oferirea unei concluzii care ar rezulta din comparație la dispoziții ori principii ale Constituției. Astfel, o pretinsă incompatibilitate între două sau mai multe norme infraconstituționale cuprinse în acte normative distincte sau în același act normativ nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare și de aplicare a legii, a cărei rezolvare le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 86 din 25 iulie 2024, § 27; DCC nr. 98 din 1 august 2024, § 25).

33. Prin urmare, din perspectiva criticilor avansate de către autorii excepției, prevederile contestate nu afectează articolele 46 și 127 din Constituție.

34. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 23 și 54 din Constituție nu se fac incidente.

35. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 1152 alin. (1), 1156 alin. (1), 1159 alin. (1), 1160 și 1167 alin. (2) din Codul civil, în redactarea anterioară Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018, ridicată de dna Ina Barcari, administrator provizoriu al SA „Garanție”, și de dl Viorel Palanciuc, în interesele SA „Garanție”, în dosarul nr. 2a-1717/20/2024, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 5 martie 2026
DCC nr. 34
Dosarul nr. 143g/2025*